

بسم الله الرحمن الرحيم

واقعیت پس پرده خرابی فیسبوک چیست؟

(ترجمه)

پرسش

امریکا به مشارکت 30 دولت، کانفرانس بین‌المللی را در ارتباط به مبارزه با جرایم سایبری، به تاریخ 2021/10/14 برگزار نمود، اما بدون هیچ‌گونه توجه به دعوت روسیه و چین در آن. در شامگاه دو شنبه مؤرخ 4/10/2021م به مدت تقریباً 6 ساعت، فیسبوک از کار افتاد، فعالیت‌های فیسبوکی متوقف و صدها میلیون کاربر، به یک باره گی نمی‌توانستند از فیسبوک و زیرمجموعه‌های آن، از جمله وتساپ و انستاگرام، استفاده نمایند. روز بعد سنای امریکا برای یک تن از کارمندان سابق فیسبوک جلسه استماعی ترتیب داد... پرسش این است که چه چیزی در پشت این ماجرا می‌باشد؟ آیا این یک اشتباه فنی بوده یا ساختگی؟ اگر چنین است پس واقعیت چیست؟ و این که آیا بین این ماجرا و ما مسئله مشهوری که بخش تکنولوژی امریکا به طور مجموع، در انتخابات از بایدن علیه ترامپ حمایت کردند، کدام ارتباطی وجود دارد؟

پاسخ

فیسبوک و زیرمجموعه‌های آن از جمله وتساپ و مسنجر، در روز دوشنبه مؤرخ 2021/10/4م، به مدت 6 ساعت متوقف گردید؛ حادثه‌ای که 13 سال است تاکنون بسان آن واقع نگردیده و در قدم اول مسبب اضطراب زیادی به شرکت فیسبوک و به همان ترتیب بخش تکنولوژی شده است. به عنوان مروری بر آنچه رخ داده است، موارد زیر را بیان خواهیم داشت:

در نخست: این اختلال در فیسبوک از سال 2008م تاکنون بدترین اختلال فیسبوکی بوده است، طوری که خدمات فیسبوک، وتساپ، انستاگرام و مسنجر، از 3.5 میلیارد کاربر، در سراسر جهان، قطع گردید. این حادثه همراه با کاهش بی‌سابقه سهام فیسبوک بود که به مبلغ 15% می‌رسد؛ چیزی که به مثابه ورشکسته‌گی این شرکت‌های تکنولوژی می‌باشد. همان‌طور سهام بیشتر شرکت‌های تکنولوژی به گونه سرسام‌آور و قابل توجهی اُفت نموده است. سهام تویتر به 5.7% و سهام باقی شرکت‌ها به درجات متفاوتی، ضرر شرکت‌های سردمدار تکنولوژی، اخبار جهانی را تحت و شعاع قرار داده است. طبق گزارش تاریخی 2021/10/5م روزنامه مصری الیوم، زاکربرگ، بزرگترین سهام دار فیسبوک حدود 6 میلیارد دالر و در برخی از گزارش‌ها حدود 7 میلیارد دالر ضرر نموده است. در رده دوم جیف بیزوس مالک شرکت امزون به مبلغ 4.8 میلیارد دالر ضرر نموده است. به همین ترتیب لاری بایگ و سیرگی براین - شرکت گوگل، هر یک بیشتر از دو میلیارد دلار ضرر نموده اند، همان‌طور ستیو بالمر - شرکت مایکروسافت، به مبلغ 1.6 میلیارد دالر ضرر نموده است. به همین ترتیب سرمایه‌داران بزرگ تکنولوژی ضررهای بسیاری را متحمل شدند... از میان ده سرمایه‌داری که به دلیل این اختلال فیسبوک بیشترین ضرر را متحمل شده اند، یک سرمایه‌دار چینی بنام ماهواتینگ - شرکت تینسنت، که نزدیک به یک میلیارد دالر ضرر نموده است، اما نه سرمایه‌دار دیگر آن امریکایی می‌باشند. بنابراین روشن گردید که این انقطاع خدمات فیسبوک،

وتساپ، مسنجر و انستاگرام، صدمه بزرگی را بر کل بخش تکنالوژی امریکا وارد نموده است، اما چین را به این در صد صدمه نزده است، بلکه چین تنها دولتی می باشد که از صدمه این اختلال نجات یافته است، زیرا چین استفاده از برنامه های کاربردی فیسبوک و اپلیکشن های زیرمجموعه آن را ممنوع قرار داده است. (منبع: صدی البلد 2021/10/5م) از شبکه "آر تی" روسی چنین نقل شده است: "از این حادثه جهان متأثر گردیده است؛ در حالی که چین به تنهایی بدور از همه در امان به سر می برد، زیرا چین در ارتباط به برنامه های کاربردی رسانه های اجتماعی مخصوص خویش، دور اندیشی خود را دارد". چیزی که بر خطر و حساسیت آنچه این ماجرا در پی داشته، می افزاید، این است که از یک طرف بخش تکنالوژی امریکا، یکی از بزرگترین بخش های تأمین کننده اقتصاد امریکا بوده و از طرفی بزرگترین حامی انتخاباتی رئیس جمهور دیموکرات است، که از دشمنان رئیس جمهور سابق جمهوری خواه امریکا ترامپ می باشد؛ کسی که در حمایت بخش انرژی، مخصوصاً شرکت های نفت، در امریکا قرار داشت؛ چیزی که اشاره بر ابعاد سیاسی این اختلال بزرگ دارد؛ اختلال بزرگی که بطور مستقیم شرکت فیسبوک را بیشترین صدمه و به شرکت های تکنالوژی دیگر به نوبه خود صدماتی را، نه در حد فیسبوک، وارد نموده است.

در ثانی: از بررسی دقیق اتفاقات رخ داده در خواهیم یافت که شرکت فیسبوک در برابر روند اختلال بزرگی مواجه شده است. همان طور در پهلوی آن شرکت های غول پیکر تکنالوژی امریکایی دیگر نیز از صدمات این روند در امان نمانده اند، که خرابکاری وارده در آن ها به اندازه خرابکاری در فیسبوک و اپلیکشن های زیرمجموعه آن موفق نبوده است. این اختلال یا حمله سایبری از سوی جهت هایی می باشد که از چنگاهای الکترونیکی برخوردار اند، مانند روسیه، چین و... یا این تخریب یک رویداد داخلی ذریعه خود فیسبوک بوده، به عنوان پیامی برای دشمنان فیسبوک، به منظور این که شرکت می تواند به قطع خدمات خود، حتی در قالب چند ساعت، به آنان مزاحمت ایجاد کند... یا این تخریب یک خطای فنی معمول ذریعه یکی از کارکنان فیسبوک بوده است... یا این تخریب انتقامی است که ترامپ و گروه آن از این شرکت، بدلیل ایستادن آن در پی سقوط ترامپ و برنده شدن بایدن، گرفته است... دیده می شود که هنوز هم واقعیت این ماجرا در هاله ای از ابهام قرار دارد، اما اخباری وجود دارد که اشاره به سبب وقوع این اختلال داشته و یا به نوعی دیدگاه راجح را در خصوص سبب آن بیان می دارد:

1- برخی به این نظر اند که **روسیه و چین** در پشت این حمله بیگانه اند: این در حالی می باشد که امریکا از طریق اینترنت برای 30 دولت نشستنی را ترتیب داده است، آن هم در ارتباط به یک موضوع فرعی از حملات سایبری که عبارت از "برنامه باج گیر" می باشد. (منبع: آر تی 13/10/2021) برنامه باج گیری به شرکت های امریکایی سالانه خساراتی به مبلغ تقریباً نیم میلیارد دالر وارد می کند. هکرها اطلاعات و داده های این شرکت ها را به چنگ آورده و در بدل پس دادن آن ها، از طریق ارزهای دیجیتال رمزگذاری شده، باج گیری می کنند؛ از آن جایی که بیشتر این حملات از جانب روسیه صورت می گیرد، به این نشست از روسیه دعوت نشد. امریکا به عدم دعوت از روسیه این را رساند که می خواهد با روسیه در خصوص موضوع امنیت الکترونیکی به تنهایی مناقشه کند. علی رغم این که امریکا در حال حاضر روسیه را متهم نموده و مسئولیت های بسیاری از حملات الکترونیکی را در جریان سال ها و ماه های گذشته بدوش روسیه انداخته است، بازم این فرضیه که روسیه و چین در پشت این حمله بر فیسبوک اند، به چندین ملاحظه، دور از واقعیت است.

الف- شرکت فیسبوک خود این احتمال را رد نمود است(روزنامه "نیویورک تایمز" گزارشی را به نشر رساند که فیسبوک این احتمال را که در پشت توقف خدمات فیسبوک، وتساپ و انستاگرام، حمله الکترونیکی می باشد، رد نمود.) (منبع: العربیه؛ مورخ 4/10/2021)

ب- از جهتی در اواخر دوره ترامپ، روسیه که به حملات الکترونیکی متهم شد، بدون تردید آن اتهامات روسیه را به حدی ترسانده است که شدیداً از هرگونه اعمال هکاری و از هرگونه حمله الکترونیکی علیه امریکا ترس دارد. چنان که این موضوع پیش از نشست 16/6/2021 دو رئیس جمهور بایدن و پوتین، مورد بحث دو طرف بود، که بعد از همان نشست امریکا از روسیه خواست که علیه کسانی که بر منافع امریکا حملات الکترونیکی راه اندازی می کنند، اقداماتی را انجام دهد. و از طرف رئیس جمهور کنونی امریکا، بایدن در پاسخ به حملات الکترونیکی بسیار سخت گیر است. "رئیس جمهور جو بایدن هشدار داد که حملات بزرگ الکترونیکی علیه ایالات متحده، ممکن است منجر به جنگ واقعی همراه قدرت های بزرگ شود". (منبع: خبرگزاری اسپوتنیک روسیه، 28/7/2021)

ج- اما در ارتباط به چین باید خاطرنشان کرد که تلاش های هکاری این کشور به مراتب از روسیه کمتر است. شرکت "مایکروسافت" گفت، روسیه در عملیه هک های تحت حمایت دولت، سهم شیر را دارد. طبق کشفیات سال گذشته شرکت فیسبوک، حملات روسیه به 58% می رسد... مایکروسافت در گزارش دومی که تحت عنوان "دفاع دیجیتال" از جولای 2020 تا اگست 2021، به نشر رساند، گفت: چین در هر ده تلاش خرابکاری تحت حمایت دولت، که شرکت مایکروسافت آن را تحت نظر قرار داده است، مسئول کمتر از یک خرابکاری می باشد... (منبع: کانال خبری العربیه 4/10/2021)

بنابراین احتمال این که روسیه و چین در پشت این حمله بر فیسبوک می باشند، هم چنان از دلایل ضعیفی برخوردار است.

2- اما این که در شرکت فیسبوک کدام اشتباه فنی صورت گرفته است، منابع زیادی این احتمال را گزارش داده اند:

الف- (طبق گزارش خبرگزاری رویترز چند تن از کارمندان فیسبوک "که از نشر نام شان خودداری صورت گرفته است" به رویترز خبر دادند که دلیل این اختلال اشتباهی بوده که در داخل شرکت در چگونه گی جهت دهی جریان انترنت به سیستم های آن رخ داده است. فیسبوک در بیانیه ای که ایراد نمود، این اشتباه را که منجر به انقطاع انترنت گردیده است، به چیزی ارتباط داد که بنام "faulty configuration change" یا تغییر فایل های ساختار بندی شده، شناخته می شود؛ چیزی که بر تغییر جهت دهی فیسبوک از شبکه انترنت تأثیر گذاشته و فیسبوک را از NVRAM خارج می سازد، و به نوبه خود حافظه نوشتاری را تغییر داده و در صورت فعال بودن از آن نسخه برداری می کند؛ اما پس از این که برای بار دوم راه اندازی شود، هیچ چیزی مانند سابق نمی باشد. (منبع: صدی البلد، 5/10/2021)

ب- «شرکت فیسبوک از این که خود باعث تعطیلی فیسبوک و تمامی اپلیکیشن هایش شده از طریق انترنت معذرت خواهی نمود. شرکت فیسبوک در صبح روز سه شنبه عواملی را که منجر به قطع تریبون های آن اعم از فیسبوک، انستاگرام و وتساپ شده بود، کشف نمود. شرکت در یک بیانیه گفت: به این باور است که عامل اساسی قطع خدمات ارتباطی، اشتباهی بوده است که در از

سرگیری تنظیمات دستگاه‌های اصلی روتر رونما شده است؛ چیزی که در واقع باعث بروز مشکلاتی شده که منجر به قطع خدمات ارتباطی شده است...» (منبع: المیادین، 5/10/2021)

لکین این نیز یک احتمال ضعیف می‌باشد، به دلایل ذیل نمی‌توان فرض کرد که این همه به دلیل یک اشتباه فنی بوده است:

الف- اشتباه فنی چیزی می‌باشد که معمولاً یک شخص مرتکب آن می‌شود، نه این که همزمان چندین شخص آن را انجام دهند. بسیار بعید است که یک شخص، حال اشتباه آن به هر درجه که می‌خواهد باشد، توان متوقف‌سازی شرکتی را به حجم فیسبوک و تمام زیرمجموعه‌های آن از جمله مسنجر، وتساپ و اینستاگرام را، داشته باشد؛ آن هم در صورت موجودیت ادارات مختلف این شرکت، و 20 هزار کارمندی که از طریق اینترنت مؤلف تأمین امنیت و سلامت شرکت اند، جدا از کارمندان دیگر آن که در بخش‌های دیگری موظف اند، متوقف‌سازی این شرکت غول‌پیکر و قطع شاخه‌های ضخیم آن از اینترنت، محال است که توسط یک خدمه شرکت اتفاق افتاده باشد!

ب- این یک اشتباه بزرگ، چند بعدی و بسیار پیچیده است، جدای از ناپدید شدن کامل فیسبوک از اینترنت و این که این اشتباه در حدود 50 میلیارد دلار در ارزش بازار فیسبوک ضرر رسانده است. این اشتباه باعث شده است که domain فیسبوک (www.facebook.com) مدتی در اینترنت به مزایده علنی گذاشته شود... (منبع: الجزیره نت؛ 2021/10/6م) روزنامه نیویورک تایمز بر این تأکید داشت که کارمندان فیسبوک برای اصلاح دیجیتالی این اشتباه، قادر به باز نمودن دروازه‌های شرکت نبودند. (منبع: الیوم السابع؛ 2021/10/5م)، همانطور نیز از روزنامه نیویورک تایمز نقل می‌شود، که شرکت فیسبوک یک گروه از کارمندان خویش را به مرکز داده‌های شرکت در کالیفرنیا فرستاده است، تا بطور مستقیم و به گونه‌ای دستی این اختلال را برطرف سازند. (منبع: الیوم مصری؛ 2021/10/5م).

3- این که شرکت فیسبوک به عمد این اشتباه را انجام داده است، به عنوان پیامی برای کسانی که در تلاش مزاحمت به آن‌ها است، بگومگوهای زیاده می‌باشد که از جمله است:

الف- گفته می‌شود که این توقف نشان می‌دهد که فیسبوک اقدام به خارج ساختن چیزی نموده است که بنام «پروتکل دروازه مرزی» یا Gateway Protocol route با مخفف BGP خوانده می‌شود، پروتوکول بی جی پی BGP مسیر یا نقشه‌ای است که داده‌ها را برای رسیدن به سایت انتقال می‌دهد و بدون آن کاربر نمی‌تواند به آن برسد. به عنوان مثال ایده پروتکل BGP، شبیه به ایده برنامه GPS است، که ما در تلفن‌های هوشمند خود از آن استفاده می‌کنیم تا برای رسیدن به جایی که با ماشین یا پیاده می‌رویم، بهترین راه را پیدا کنیم. به طور خلاصه، به دلیل این که فیسبوک چیزی را که بنام «پروتکل دروازه مرزی» خوانده می‌شود، بیرون ساخته است، فیسبوک، وتساپ، مسنجر و اینستاگرام از نقشه‌ها و مسیرهای که به یکدیگر متصل می‌شوند، خارج شده اند.

ب- برخی می‌گویند شرکت فیسبوک خود این توقف را ایجاد نموده است تا مهندسی شرکت در جریان این وقفه بتواند تمام حساسیت‌هایی را که افشاءسازی اطلاعاتی کارمند سابق آن "فرانسس هوگن" به شرکت پدید آورده پاکسازی کنند، بدلیل ترسی که از نتایج جلسه استماعی کنگره آمریکا برای اظهارات و شهادت‌های فرانسس هوگن در مورد اضرار روانی شبکه فیسبوک، برگزار نموده، داشته است.

براستناد به موارد متذکره نمی‌توان گفت که فیسبوک خود بطور عمد در پشت این ختلال بوده است، زیرا با در نظرداشت دلایل ذیل واضح خواهد شد که موارد متذکره بسیار ضعیف اند:

الف- اختلالی که رخ داده است باعث خسارات مالی بزرگی برای شرکت فیسبوک و شرکت‌های سرمایه‌داری دیگر شده است، شرکت‌های که به درآمد مالی و شهرت تجاری در کارشان اهمیت بسزای می‌دهند. تنها ارزش این شرکت‌ها مادیت است و بس. بنابراین محال است که یکی از این شرکت‌ها از داخل دست به تخریب خود زده و مسبب خسارات هنگفتی برای خود شده و به شهرت خود صدمه به زند، مگر این که در عوض سود مالی قابل توجهی، به دست آورد، که ارزش بدنامی شهرت آن را داشته باشد... که با در نظرداشت اتفاقات رخ داده، این ماجرا هیچ سودی برای شرکت فیسبوک در پی نداشته است و تمام این موارد این را که شرکت خود به عمد و یا یکی از کارمندانش مسبب تخریب داخلی بوده، یک امر که از احتمال بسیار ضعیف برخوردار است...

ب- همان‌طور در ارتباط به این مسئله که این انقطاع از جانب خود فیسبوک برای از بین بردن تمام موارد حساسی بوده که افشاءسازی اطلاعاتی کارمند سابق آن فرانسس هوگن، برای شرکت، در پیداشته است. باید خاطر نشان ساخت که موضوع گوش‌دهی به شهادت‌های هوگن در کنگره، موضوعی می‌باشد که پیش از قطع فیسبوک در مورد آن تصمیم‌گیری و یک روز پس از قطع فیسبوک به تاریخ 2021/10/5 م برگذار شد، در حالی که فیسبوک یک روز قبل آن به 2021/10/4 م مسدود شد. لیکن این قبل و بعد انقطاع فیسبوک و برگزاری جلسه کنگره، مانع از این نمی‌شود که فیسبوک انتظار افشاءسازی معلومات داخلی خود را از سوی کارمند سابق خود نداشته باشد، مخصوصاً این که موعد برگزاری این جلسه استماعی پیش از پیش اعلان شده بود، و این که شرکت یک روز پیش از صحبت آن در کنگره، از باب احتیاط این انقطاع را صورت داده باشد یک امر ممکن است. چنانچه هوگن یک روز پیش از قطع شدن فیسبوک بر صفحه تلویزون سی بی ای آمریکا، در برنامه 60 دقیقه‌ای مشهور آن، ظاهر شده و تیرهای خشم خود را به سمت فیسبوک و رئیس آن قرار داده بود، و یک روز پس از قطع شدن در کنگره حمله آن علیه فیسبوک شدیدتر نیز بود. لیکن تمام این حساسیت به حدی نبود که شرکت را وادار به اشتیاع عمدی نماید که خساراتی به حد این مبالغ هنگفت در پی داشته باشد!

4- اما در مورد این که در پشت این ماجرا ترامپ و گروه آن قرار دارد، آن هم به منظور انتقام از شرکت فیسبوک بدلیل حمایت آن از بایدن بر علیه ترامپ در انتخابات، گفته می‌شود که:

الف- در جریان اداره ترامپ، برخی از شرکت‌های تکنالوژی بزرگ آمریکایی از جانب ترامپ مورد حمله قرار گرفته و متهم به دروغ‌پردازی شدند، همان‌طور بسیاری از این شرکت‌ها از پیروزی دموکرات‌ها در انتخابات 2020 م استقبال نمودند. شرکت‌های

تکنالوژی (وادی سیلیکان) بزرگترین تمویل کنندگان مبارزات انتخاباتی رئیس جمهور دیموکرات امریکا بایدن بود، علیه رئیس جمهور سابق جمهوری خواه، ترامپ، که از طریق بخش انرژی، مخصوصاً شرکت‌های نفت در امریکا، حمایت مالی می‌شد؛ چیزی که اشاره به ابعاد سیاسی این اختلال بزرگ وارده بر شرکت فیسبوک دارد...

ب- در جریان اداره ترامپ، زمانی که ترامپ جنگ تجاری را با چین به راه انداخت، در میان دولت و شرکت‌های تکنالوژی مشکلات بزرگی به وجود آمد. به طور مثال، بدلیل مالیات و تعرفه‌های گمرکی که اداره ترامپ بر برخی از محصولات الکترونیکی مصرفی، وضع نموده بود، شرکت اپل متضرر گردید؛ محصولاتی که از چین وارد شده و از جای دیگری فراهم نمی‌گردید. رئیس شرکت اپل تیم کوک، برای مراقبت از خساراتی که ممکن، سیاست‌های تجاری ترامپ به شرکت‌اش وارد سازد، مجبور شد که با کاخ سفید ارتباط برقرار کرده و در یکی از تیم‌های کاری تحت نظارت اداره ترامپ شرکت کند.

ج- اما در مورد این که در گفته‌های کارمند سابق فیسبوک هوگن، آمده است که وی طرفدار حزب جمهوری خواه می‌باشد، می‌بایست برای درک بهتر واقعیت آن ملاحظات زیر را یادآور شویم:

* پس از این که هوگن کارش را در شرکت فیسبوک ترک نمود، خشم و انتقادش را علیه مؤسس این شرکت زاکریبیرگ متمرکز نمود، به این معنی که وی از یک ارتفاع بسیار دشواری بالا رفته است؛ چیزی که اشاره بر این دارد که کدام جهتی در پشت آن قرار دارد... هوگن پیش از این که شرکت را ترک نماید، در ماه می، برای افشاءسازی، برخی از اسناد داخلی این شرکت را به شکل خصوصی، به روزنامه وال استریت ژورنال فرستاد. در مقاله‌ای که در نیمه ماه سپتامبر نشر نمود، روزنامه یومیه، با استناد با معلومات ارائه شده در این مقاله، افشاء ساخت که شرکت فیسبوک از سه سال به این سو، تحقیقاتی را در ارتباط به شبکه انستاگرام وابسته به خود، راه‌اندازی نموده است که هدف آن تشخیص مواردی می‌باشد که بالا نوجوانان تأثیرگزاری دارد. (منبع: دویچه وله آلمانی؛ 2021/10/4م) ناگفته نماند که طبق آنچه به تاریخ 2007/10/28م در الجزیره نشر گردید، این روزنامه، محافظه کار و طرف دار حزب جمهوری خواه می‌باشد. همان‌طور وول ستریت ژورنال یک روزنامه اقتصادی محض نیست، بلکه دارای موقف‌های سیاسی نیز می‌باشد، جهت‌گیری‌های محافظه کارانه داشته، حامی اسرائیل و حزب جمهوری خواه می‌باشد، چیزی را که در صفحه بنام (دیدگاه) خویش، آشکار ساخت. این روزنامه از حزب جمهوری خواه طرف‌داری کرده و با محافظه کاران جدید نیز در ارتباط است. (منبع: الجزیره؛ نشریه تاریخی 2007/10/28م) همان‌گونه که در ویکی پدیا -بخش آلمانی نیز چنین آمده است "مجله وال استریت ژورنال، جهت‌گیری محافظه کارانه داشته و تمایل به جمهوری خواهان دارد."

* دیگر از مواردی که بیانگر این است که این ماجرا احتمالاً به حزب جمهوری خواه ارتباط دارد، این است که هوگن مدیر برنامه شفافیت مدنی فیسبوک بوده است. برنامه‌ای که انحراف روی معلومات را مهار کرده و از سایر تهدیدات امنیتی انتخاباتی پیشگیری می‌نماید. قرار معلوم، انتخابات 2020م امریکا بسیار سروصدا برانگیز بوده و تنش‌های شدید، سرکرده موقف‌های هردو حزب بوده است، ظاهراً این گونه معلوم می‌شود که حزب جمهوری خواه و گروه ترامپ با این کارمند فیسبوک در ارتباط بودند، چنانکه وی در

جریان کارش در فیسبوک از جانب جمهوری خواهان مأمور افشاءسازی دشمنی‌های فیسبوک نسبت به جمهوری خواهان بوده است...

د- این مقام -فرانسیس هوگن در 2021/10/5م در کنگره گفت: شرکت فیسبوک در تلاش کسب سود بیشتر می‌باشد؛ در حالی که به سلامت کارمندان و کاربران فیسبوک هیچ‌گونه توجهی نمی‌کند. هوگن در جریان جلسه استماعی کنگره اعلان داشت که اگر از فیسبوک توضیح خواسته شود، معلومات را ناپدید کرده و دست به اغفال‌گری می‌زند... این که می‌بایست مالک فیسبوک، خود شخص مارک زاکربیرگ، به تنهای مورد محاکمه قرار گیرد، چون او خود مسئول طراحی الگوریتم‌ها می‌باشد... این که 70% از کارمندان فیسبوک از عدم شفافیت فیسبوک آگاه‌اند و این که فیسبوک بدون دخالت کنگره، به برطرف نمودن، اختلال‌های وارده، در مورد چگونگی برخورد با اطفال، قادر نیست... (منبع: سایت ارم 2021/10/6م)

5- به طور خلاصه تمام موارد مذکور این احتمال را ترجیح می‌دهد که ترامپ و گروه آن کسانی‌اند که در پشت این اختلال و خرابکاری شرکت فیسبوک و زیرمجموعه‌های آن می‌باشند... همان‌طور در پشت فسادهای اخلاقی فیسبوک، مخصوصاً محتویات برنامه‌های مضر به اطفال، نوجوانان پسر و دختر، چیزی که فیسبوک و رئیس آن زاکربیرگ در تنگنا شدید قرار داده است... این موضوع تقریباً افکار عمومی را علیه فیسبوک و رئیس آن که طرف‌دار دیموکرات‌ها می‌باشد، برانگیخته است، ماجرای که تازمانی که قضیه مربوط به آسیب رساندن فیسبوک به اطفال نوجوانان پسر و دختر باشد، ادامه خواهد داشت. همان‌طور این ماجرا بایدن را نیز به تنگنا قرار می‌دهد، اگر در برابر این قضیه سکوت کرده و علیه فیسبوک و رئیس آن کدام اقدامی ننماید، اگرچه انتظار می‌رود که این اقدام بایدن عمیق نبوده بلکه به نوع اسلوبی برای راضی ساختن افکار عمومی اقدام خواهد شد.

6- در خاتمه باید گفت؛ در واقع این‌ها عدوات و دشمنی آن‌ها در میان‌شان بسیار شدید است... و این که ارزش‌های سرمایه‌داران فاسد و ستمگر، بر منفعت شخصی استوار است، اگر به قیمت متضرر شدن دیگران هم تمام شود، حتی اگر آن دیگران برادران، مردم و ملت‌شان باشند، اگر مردمی و ملتی داشته باشند! الله سبحانه چه زیبا می‌فرماید:

﴿وَكَذَلِكَ نُؤَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ [انعام: 129]

ترجمه: واین‌گونه برخی از ستمکاران را به کیفر آن‌چه می‌کردند، بر برخی دیگر مسلط می‌کنیم.

﴿كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ [انعام: 122]

ترجمه: (این‌ها) بسان کسی‌اند که گرفتار تاریکی‌های می‌باشد که از آن بیرون آمدنی نیست، بدین سان برای کافران کار و کردار شان آراسته شده است.

واقعاً که بزرگترین مصیبت این است که کسانی بسان این‌ها بر جهان حکومت کنند، که بدون هیچ گونه تردید، جهان را در عوض اصلاح به فساد می‌کشانند، از این‌ها چیزی حاصل نمی‌شود جز تباهی...

صلاح جهان به دست قومی می‌باشد که الله سبحانه و تعالی را دوست داشته و الله سبحانه و تعالی آنان را دوست می‌دارد؛ کسانی که تحت چتر پرچم خلافت راشد قرار خواهد داشت... ارزش‌شان رضایت الله سبحانه و تعالی و رسولش صلی الله علیه و سلم می‌باشد و بس! کسانی که خیر و خوبی را برای برادران خود به همان اندازه می‌خواهند که برای خود می‌خواهند.

﴿أَدِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ [مائده: 54]

ترجمه: (کسانی که) در برابر مؤمنان فروتن بوده و در برابر کافران سخت‌گیر و شدید می‌باشند، در راه الله (سبحانه و تعالی) جهاد می‌کنند و از سرزنش هیچ سرزنش‌گری نمی‌هراسند، این فضل الله است که بر هرکسی که به خواهد می‌بخشد و الله بخشنده داناست.

27 ربيع الأول 1443 هـ.ق.

2021/10/24 م.

مترجم: علی مطمئن